

WWF

RAPPORT
2018

BE

TROPISCH WOOD OP ONZE BARBECUE

Marktstudie naar houtskool

INHOUD

Wat heeft onze barbecue de vernieling van bossen te maken?	3
Resultaten van het marktonderzoek	3
Vanwaar komt de houtskool die in België wordt gebruikt?	6
Waarom zijn zulke praktijken nog steeds toegelaten?	7
Gecertificeerde producten, een meer verantwoorde keuze	7
Aanbevelingen van WWF-België	8
Contactpersoon	8

Omslagfoto : © Jaco Pretorius

Gepubliceerd in 2018 door WWF-België. Alle volledige of gedeeltelijke reproductie moet de titel en auteur vermelden als eigenaar van de auteursrechten.

© Tekst 2018 WWF-België. Alle rechten voorbehouden.
Auteur : Béatrice Wedeux (WWF-België)

WAT HEEFT ONZE BARBECUE MET DE Vernieling VAN BOSSEN TE MAKEN?

Veel Belgen kijken halsreikend uit naar de eerste mooie dagen om hun barbecue weer boven te halen. En de barbecue op houtskool blijft de grote favoriet. Maar wat velen niet weten, is dat de kans groot is dat de houtskool op de barbecue afkomstig is van natuurlijke tropische wouden die speciaal hiervoor worden gekapt. De productie van houtskool is immers een van de grootste oorzaken van de vernietiging van de wouden in bepaalde streken in Afrika en Latijns-Amerikaⁱ. Er wordt ook gewag gemaakt van schendingen van de rechten van lokale gemeenschappen en de waardigheid van de arbeidersⁱⁱ, en er is misschien wel een verband met de financiering van gewapende conflicten. Maar ondanks dit slechte palmares op ecologisch en maatschappelijk vlak, wordt houtskool nog steeds op de markt van de Europese Unie ingevoerd, zonder enige regelgeving. Om uit te sluiten dat er voor de productie van houtskool bossen worden gekapt, moeten we ons ervan vergewissen dat ze uit verantwoord beheerde bossen komt en moet de transparantie van de

DE PRODUCTIE VAN HOUTSKOOL IS EEN VAN DE GROOTSTE OORZAKEN VAN DE Vernieling VAN DE Wouden IN BEPAALDE TROPISCHE GEBIEDEN.

waardeketens worden gewaarborgd. Maar de houtskoolindustrie doet er alles aan om de consument in het ongewisse te laten over de inhoud van de houtskoolzakken. De herkomst van het product staat er meestal niet eens op. Enkel gecertificeerde producten vormen hierop een uitzondering, want zij dragen een label én vermelden de herkomst van het product. Tijdens zijn marktanalyse ontdekte WWF heel veel zakken houtskool zonder herkomstinformatie, maar vol tropische houtsoorten. Die inkoop van tropische houtskool door Belgische doe-het-zelfzaken en supermarkten is allesbehalve verantwoord, gezien het sterke verband tussen de houtskoolindustrie en de vernietiging van natuurlijke tropische wouden. Omdat er zo weinig over wordt geïnformeerd, koopt de nietsvermoedende consument mogelijk een product waarvoor bossen werden gekapt.

1/2

ZAKKEN MET HOUTSKOOL BEVATTE TROPISCH HOUT, ZONDER CERTIFICERING OF HERKOMSTVERMELDING.

RESULTATEN VAN HET MARKTONDERZOEK

WWF-België liet de inhoud van zakken houtskool uit Belgische supermarkten en doe-het-zelfzaken analyserenⁱⁱⁱ. De resultaten laten niets aan de verbeelding over: van 18 geanalyseerde zakken droegen 11 zakken (61%) geen herkomstvermelding en bevatten 9 zakken (50%) uitsluitend of gedeeltelijk tropisch hout, zonder certificaat van wettelijk en duurzaam bosbeheer!

OVERZICHT VAN DE RESULTATEN

	Aantal zakken	Percentage
Geanalyseerde zakken houtskool	18	100%
Geen herkomstvermelding op de verpakking	11	61%
Gecertificeerde producten (FSC: 6 gematigde herkomst, 1 tropische herkomst)	7	39%
Bevat tropisch hout, zonder certificering	9	50%

i WWF (2015) Living Forest Report Chapter 5: Saving Forests at Risk

ii Earthsight (2017) Choice Cuts; Fern (2015) Playing with fire: environmental destruction, human misery and summer BBQs

iii De analyses werden uitgevoerd door het laboratorium voor Houtbiologie van het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika in Tervuren, België. De gematigde boomsoorten werden tot op het geslacht bepaald. Op enkele uitzonderingen na werden de tropische soorten niet bepaald. De analyses hadden uitsluitend betrekking op houtskool, en dus niet op aanmaakblokjes van houtskool.

GEDETAILLEERDE RESULTATEN

		Naam van het product	Plaats van aankoop	Vermelding van de soorten	Vermelding van de herkomst	Certificaat	Resultaat van de analyses
1		King Coal	Carrefour	/	/	/	Tropisch hout
2		Houtskool van superieure kwaliteit	Carrefour	Loofboomsoorten [...] zoals eik, beuk, es en els	Europese loofbomen	FSC 100%	5 gematigde boomsoorten: eik, es, haagbeuk, els, linde
3		BBQ houtskool	Delhaize	Harde houtsoorten (beuk, eik, ...)	Europees bos	FSC 100%	2 gematigde boomsoorten: eik, esdoorn
4		Purified charcoal for BBQ Delhaize 365	Delhaize	/	/	/	Tropisch hout
5		Grill Time	Aldi	/	/	FSC 100%	5 gematigde boomsoorten: eik, es, haagbeuk, esdoorn, els
6		Grill Time	Aldi	/	/	/	Mix van tropisch hout en gematigd hout.
7		Gezuiverde houtskool Everyday	Colruyt	/	Nigeria	/	Tropisch hout
8		Wood charcoal	Lidl	Beuk, eik, els	Polen	FSC 100%	4 gematigde boomsoorten: eik, haagbeuk, els, es
9		BBQ Works	Mr Bricolage	/	/iv	/	Tropisch hout

		Naam van het product	Plaats van aankoop	Vermelding van de soorten	Vermelding van de herkomst	Certificaat	Resultaat van de analyses
10		Barbecue Hyper prof	Mr Bricolage	/	/	/	Mix van tropisch hout en gematigd hout
11		Weber	Mr Bricolage	Haagbeuk, eik, beuk, berk	Europees hout	FSC 100%	4 gematigde boomsoorten: haagbeuk, eik, es, els
12		Houtskool	Gamma	/	/	/	Gematigd hout
13		Houtskool Optima+	Aveve	Mix van harde houtsoorten (beuk, eik, ...)	Europees bos	FSC Mix	5 gematigde boomsoorten: es, haagbeuk, berk, linde, populier of wilg
14		Special Grill	Crea Home	/	/	/	Tropisch hout
15		Special Restaurant	Crea Home	/	/	/	Gematigde bossen
16		Houtskool	Hubo	/	/	/	Tropisch hout
17		Premium quality charcoal	Brico	<i>Acacia mellifera</i>	Namibische savanne	FSC 100%	<i>Acacia mellifera</i> en <i>Colophospermum mopane</i>
18		Restaurant houtskool	Brico	/	/	/	Tropisch hout

VANWAAR KOMT DE HOUTSKOOL DIE IN BELGIË WORDT GEBRUIKT?

Tussen 2012 en 2016 voerde België gemiddeld 71.000 ton houtskool per jaar in, terwijl er lokaal geen houtskool wordt geproduceerd. De grootste uitvoerders van houtskool naar België zijn Nigeria met gemiddeld 36.000 ton (51% van de invoer) per jaar en Oekraïne met gemiddeld 11.000 ton (16% van de invoer) per jaar^v. België bevoorraadt op zijn beurt de Europese markt en vooral Frankrijk. Wetende dat voor de productie van één ton houtskool meerdere tonnen grondstof nodig is, en dan vooral in de ambachtelijke productiewijzen in de tropische landen^{vi}, zou dit hout beter uit duurzaam beheerde bossen komen. Nigeria en Oekraïne zijn echter twee landen met bedreigde bossen.

51%

VAN DE IN BELGIË INGEVOERDE HOUTSKOOL KOMT UIT NIGERIA EN

16%

UIT OEKRAÏNE, TWEE LANDEN WAAR BOSSEN BEDREIGD ZIJN.

Nigeria is het tropische land dat de meeste houtskool uitvoert naar Europa^{vii}. Het is ook het land waar jaarlijks de meeste bossen worden gekapt (5%). Zo verloor Nigeria ongeveer een vierde van al zijn natuurlijke bossen tussen 2010 en 2015^{viii}. Ongeveer een kwart daarvan diende voor de productie van houtskool^{ix}. Hoewel de productie van houtskool niet de enige reden voor de ontbossing in Nigeria is, is haar impact op de ontbossing zo groot dat de Milieuraad van Nigeria al meermaals een uitvoerverbod heeft aanbevolen. De laatste aanbeveling werd in oktober 2017 geformuleerd^x. De analyses vonden de soort *Ziziphus* sp. (familie *Rhamnaceae*) in een zak waarop de herkomst 'Nigeria' staat, en dezelfde soort werd aangetroffen in 6 andere zakken houtskool met tropisch hout in. Dit doet vermoeden dat deze zakken ook houtskool uit Nigeria bevatten.

5%

NIGERIA HEEFT HET HOOGSTE JAARLIJKSE ONTBOSSENGSPERCENTAGE TER WERELD.

Ook andere tropische landen met een acute druk op de tropische bossen, zoals Indonesië en Paraguay^{xi}, voeren houtskool uit naar België. Zelfs houtskool van Europese bossen is niet per se zonder risico's. Het grootste aandeel houtskool van gematigd hout dat in België wordt ingevoerd komt uit Oekraïne, een land waar de illegale houtkap een immens probleem is dat de laatste primaire bossen in Europa bedreigt. Corruptie^{xii} staat een doeltreffende strijd tegen illegale houtkap in de weg.

v Gegevens afkomstig van de database UNComtrade.

vi Chidumayo and Gumbo (2013) The environmental impacts of charcoal production in tropical ecosystems of the world: A synthesis ENERGY FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT Volume: 17 Issue: 2 Pages: 86-94 Special Issue: SI DOI: 10.1016/j.esd.2012.07.004

vii Chatham House (2018), 'resourcetrade.earth', <http://resourcetrade.earth/>

viii FAO (2016) Global Forest Resources Assessments

ix FAO (2017) The charcoal transition: greening the charcoal value chain to mitigate climate change and improve local livelihoods, by J. van Dam. Rome, Food and Agriculture Organization of the United Nations.

x Communiqué of the 11th National Council on Environment (NCE) held at June 12 Cultural Centre, Abeokuta Ogun State, 126h to 18th October 2017, beschikbaar onder: <http://environment.gov.ng/downloads/FINAL-COMMUNIQUE-ON-THE-11TH-NATIONAL-COUNCIL-ON-ENVIRONMENT.pdf>

xi Earthsight (2017) Choice Cuts

xii De corruptie-index bedraagt 30/100 (0 = heel corrupt land en 100 = geen corruptie).

WAAROM ZIJN ZULKE PRAKTIJKEN NOG STEEDS TOEGELATEN?

67%
VAN DE HOUTPRODUCTEN,
WAARONDER HOUTSKOOL,
IS NIET OPGENOMEN IN DE
HOUTVERORDENING VAN DE EU
(VOLGENS WAARDE).

De Europese Unie beschikt over een houtverordening (EUTR), die in 2013 van kracht werd, om een einde te maken aan de verkoop van illegaal hout op de Europese markt. Deze wetgeving bevat echter een grote fout: ze omvat niet alle afgeleide houtproducten en sluit met name houtskool uit. In waarde is tegenwoordig 67% van de hout- of afgeleide producten niet inbegrepen^{xiii}. Hoewel houtskool uit landen met een hoog risico op illegale ontbossing en houtkap kan komen, zijn invoerders niet verplicht de wettigheid ervan te controleren. Onze resultaten tonen aan dat er zeer veel te zeggen valt voor de opname van houtskool in het toepassingsdomein om ieder mogelijk verband tussen de Europese invoer en de illegale ontbossing en houtkap te verbreken.

GECERTIFICEERDE PRODUCTEN, EEN MEER VERANTWOORDE KEUZE

In onze marktanalyse namen wij zowel gecertificeerde (FSC^{xiv}) als niet-gecertificeerde producten onder de loep. De FSC-certificeringsnorm, door milieuorganisaties beschouwd als de strengste, garandeert dat het product uit verantwoord beheerde bossen komt. Maatregelen werden genomen om de biodiversiteit te beschermen en de veiligheid van de arbeiders en het respect voor de rechten van de lokale gemeenschappen te waarborgen. Van 7 FSC-producten kwamen er 6 uit Europese bossen. Hoewel de soorten die op de zak staan vermeld niet altijd overeenkomen met de soorten die uit de analyse naar boven kwamen, bevatten de zakken alleen gematigde soorten overeenkomstig met de certificeringsdocumenten. Op de 7^e zak met FSC-label stond dat de soort *Acacia mellifera* – een invasieve soort in de Namibische savanne – werd gebruikt. Analyses bevestigden de

aanwezigheid van *A. mellifera* en *Colophospermum mopane*. Volgens FSC kan en mag deze houtsoort tijdens het kapproces gemengd worden met het dominante *Acacia mellifera*. Een grondige controle van dit product is nodig, want de twee soorten staan niet in de certificeringsdocumenten. Dit is *a priori* eerder een administratief probleem. FSC-International is begonnen met een controle van de certificaten voor houtskool. Als er onregelmatigheden worden vastgesteld, kan een FSC-certificaat worden opgeschort of ingetrokken, wat al het geval was tijdens deze recente onderzoeken.

xiii WWF (2016) Analysis of potential European Union Timber Regulation product scope changes.

xiv Forest Stewardship Council. Wij vonden geen houtskool met PEFC-label tijdens onze winkelbezoeken.

AANBEVELINGEN VAN WWF-BELGIË

CONSUMENTEN Als u beslist te barbecueën met houtskool:

- Kies dan producten met de label FSC.

KLEINHANDELAARS

- Een verantwoord inkoopbeleid voor afgeleide houtproducten invoeren en de vooruitgang op een transparante manier meedelen en evalueren.
- De traceerbaarheid van de houtskool verzekeren om te waarborgen dat ze niet uit zones met risico op ontbossing of illegale kap komen. Ook de werkomstandigheden en de rechten van de lokale gemeenschappen moeten worden gerespecteerd.
- Geef de voorkeur aan houtskool uit verantwoord beheerde bossen die een FSC-label draagt.

CERTIFICERINGSORGANEN

- De gecertificeerde producten regelmatig testen aan de hand van houtanalyses en erop toezien dat de gebruikte soorten in de soortlijsten van het certificaat worden opgenomen.

OVERHEID

- De opname van houtskool (en alle houtproducten) in het toepassingsdomein van de Europese houtverordening actief ondersteunen.

Contactpersoon

Béatrice Wedeux

Beleidsmedewerker Bossen

WWF-Belgique

T : +32 (0)2 340 09 82

beatrice.wedeux@wwf.be

wwf.be

Onze missie

WWF wil de aantasting van het milieu op onze planeet een halt toeroepen en bouwen aan een toekomst waarin de mens in harmonie leeft met de natuur.

www.wwf.be